

1. In hoeverre is endoscopisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Een endoscopisch onderzoek wordt gebruikt om te constateren of er spouwmuurvervuiling aanwezig is in de spouw. Dat moet verwijder worden wil je vochtproblemen voorkomen. Uiteraard zou je met een dergelijk onderzoek ook een vleermuis kunnen zien als je toevallig op de juiste plek in de spouw kijkt. Maar dat is puur toeval.

2. In hoeverre is ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Een ecologisch onderzoek wordt inderdaad gedaan om te constateren of er vleermuizen aanwezig zijn. Dat gaat via warmtebeelden en dan kun je dus vrij eenvoudig de gehele muur beoordelen. Dat onderzoek vindt plaats in de periode tot oktober vanwege de winterslaapplaatsen en in mei/juni t.b.v. de kraamplaatsen.

3. Indien uit de in 1 en/of 2 genoemde onderzoeken volgt dat niet kan worden uitgesloten dat vleermuizen in een spouwmuur aanwezig kunnen zijn, in hoeverre is nader ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Voordat er een ecologisch onderzoek plaats vindt, is er eerst een verkennend onderzoek naar het gebouw om te zien of het überhaupt mogelijk is dat er vleermuizen zitten. Daarna vindt het onderzoek plaats zoals gemeld onder 2.

Om te voldoen aan het Vleermuisprotocol 2021 moeten de volgende ronden uitgevoerd worden: • Middernachtelijk zwermen gewone dwergvleermuis: twee ronden tussen 1 augustus en 10 september met tenminste tien dagen ertussen. • Paarverblijfplaatsen gewone en ruige dwergvleermuis: twee ronden tussen 15 augustus en 30 september met twintig dagen ertussen. Een van deze ronden kan gecombineerd worden met het hiervoor genoemde onderzoek. • Zomer- en kraamverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, laatvlieger en verschillende andere vleermuissoorten: twee avondronden en een ochtendronde tussen 15 mei en 15 juli, met tenminste twintig dagen ertussen. De twee avondronden dienen door twee personen uitgevoerd te worden of tijdens twee opeenvolgende avonden (dus tijdens vier avonden), de ochtendronde door één persoon.

4. Zijn er alternatieve onderzoeksmethoden beschikbaar aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, respectievelijk daadwerkelijk aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan dergelijke onderzoeken worden gesteld?

zie hier een voorbeeld van de gemeente Eelderwoude:

Regulier onderzoek en ontheffing

Ook nu nog wordt er voor iedere ontwikkeling een apart natuuronderzoek uitgevoerd. Een onderzoek dat al snel een jaar in beslag neemt, al dan niet gevolgd door een ontheffingsaanvraag, ecologisch werkprotocol en compenserende maatregelen. Een

ongewenste situatie die bovendien maar weinig bijdraagt aan het doel: de bescherming van soorten. Maar het kan anders!

Programmatiese aanpak

Aan de hand van een uitgebreid veldonderzoek wordt een Soortmanagementplan (SMP) opgesteld. Het SMP beschrijft hoe de staat van instandhouding van soorten wordt gewaarborgd door tijdig maatregelen te nemen ten gunste van deze soorten. Daardoor ontstaat, soms letterlijk, ruimte voor ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld nieuwbouw. Een mooi voorbeeld is het zgn. 'Natuurinclusief bouwen', waarbij in nieuwbouwwoningen voorzieningen voor mussen en vleermuizen worden ingebouwd

Met een SMP kan vervolgens een gebiedsontheffing worden aangevraagd. Met deze ontheffing worden voor meerdere jaren ruimtelijke ontwikkelingen binnen een plangebied toegestaan, mits de bescherming van soorten is gewaarborgd. Apart onderzoek of toetsing is dan niet meer nodig en de ontwikkelaar weet vooraf waar hij aan toe is en welke maatregelen hij moet nemen.

En nu verder!

In 2017 hebben de provincies de nieuwe natuurwet geïmplementeerd in hun organisatie. In 2018 zijn diverse initiatieven en pilotprojecten opgestart die invulling geven aan deze nieuwe aanpak. Een aanpak overigens die al gestart is met de Generieke aanpak en bijbehorende ontheffing in de Wet natuurbescherming. Een periode waarin Eelerwoude veel kennis en ervaring heeft opgedaan in verschillende Soortmanagementplannen.

5. Wat zijn bij benadering de gemiddelde kosten per m² spouwmuur van een gemiddelde woning van de onderzoeken als bedoeld onder 1, 2, 3 en 4 naar de mogelijke, respectievelijk daadwerkelijke aanwezigheid van vleermuizen in een spouwmuur?

In ons gebouw van 20 appartementen met ongeveer 600 tot 700 m spouwmuur zijn de kosten:

Vorbereiding en overleg

Offerte, voorbereiding, overleg. 4 uur 75,00 € 300,00

Onderzoek

Veldwerk nacht 32 uur 75,00 2.400,00

Reistijd en -kosten 8 uur 55,00 440,00

Materiaal

Gebruik materiaal vergoeding 200,00

Rapportage

Schrijfwerk en maken kaarten 8 uur 75,00 600,00

*Subtotaal 3.940,00 BTW 21% 827,40 **Totaal €4.767,40***

6. Welke bijkomende kosten en andere schade - als bijvoorbeeld een stijging van de spouwmuurisolatiekosten en het pas later kunnen genereren van de met een spouwmuurisolatie te realiseren energiebesparing - kunnen optreden in verband met het

moeten uitvoeren van de onder 1, 2, 3 en 4 bedoelde onderzoeken? Vallen die kosten en schade bij benadering te kwantificeren, het liefst in de vorm van een bedrag per m² spouwmuur van een gemiddelde woning per maand dat de spouwmuur niet is geïsoleerd.

Omdat zo 'n onderzoek tot en met ontheffing 9 tot 11 maanden kan duren gaat er dus één stookseizoen verloren waarin 20% dus ongeveer 4000 m³ gas bespaard zou kunnen worden. Daarnaast worden alle werkzaamheden, d.w.z. schoonmaken spouwmuur, bijplaatsen spouwankers, isolatie en voegwerk vertraagd (totale kosten ons pand € 108.395 en is er een inflatie/prijsstijging van minimaal 5%.

Ook zijn voor de vleermuizen mitigerende maatregelen nodig.

Uitvoering van deze maatregel brengt de volgende kosten met zich mee:

Kasten klein 8 25,00 €200,00

Kasten groot 4 350,41 €1401,64

tuinplank 300 x 20 x 2,2 16 19,50 €312,00

tuinplank 6,8 x 6,8 x 270 8 9,89 €79,12

bevestigingsmateriaal 50,00 €50,00

Man-uren 12* 50,00 €600,00

*Subtotaal € 2642,76 BTW 21% 554,98 **Totaal € 3197,74***

aanvraag ontheffing € 600,=

leges (geschat) € 2.000,=

definitieve maatregelen € 514,74

bevestigen in muur € 500

7. In hoeverre en op welke manier zou samenwerking tussen de bij de spouwmuurisolatie betrokken partijen, als bijvoorbeeld (behartigers van de belangen van) corporaties, andere verhuurders, particuliere woningeigenaren, spouwmuurisolatiebedrijven en overheidsinstanties, eraan kunnen bijdragen dat de genoemde onderzoeken goedkoper kunnen zijn en ook sneller kunnen worden uitgevoerd?

zie onder 4.

8. Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties voor het aan de orde gestelde onderwerp van spouwmuurisolatie en het in kaart brengen van de eventuele gevolgen daarvan voor vleermuizen?

Voorbeeld in provincie Utrecht:

De provincie Utrecht heeft in afstemming met isolatiespecialisten en gemeenten een oplossing voor ontwikkeld: Natuurvriendelijk isoleren.

Bij deze nieuwe methode zorgen isolatiebedrijven dat er geen vogels of vleermuizen worden gedood. Door natuurvriendelijk te werken, krijgen vogels of vleermuizen de kans om te ontsnappen vóórdat wordt geïsoleerd. In elke woning blijven verblijfplaatsen voor de dieren

over of er komen vervangende nestkasten. De isolatiebedrijven maken ook de verplichte melding bij de provincie. Bewoners hoeven zelf verder niets te doen.

Met een soortenmanagementplan (SMP) maakt een gemeente op basis van uitgebreid ecologisch onderzoek een biodiversiteitplan voor de gehele gemeente. Zo'n plan voorziet niet alleen in de wettelijke bescherming van kwetsbare dieren, maar ook in een "plus" voor duurzame bescherming van populaties. Hiermee kan een gemeente een gebiedsgerichte ontheffing aanvragen bij de provincie.

Omdat het opstellen van een SMP tot twee jaar kan duren mogen gemeenten, en hun inwoners, tijdens de onderzoeksperiode gebruik maken van een pre-soortenmanagementplan (pre-SMP). De provincie kan op basis van dit pre-SMP een tijdelijke gebiedsgerichte ontheffing verlenen. Hoe dit werkt is vastgelegd in de pre-SMP methodiek.

De pre-SMP-methodiek is een nieuwe werkwijze, die per direct ingezet kan worden voor isolatie bij particuliere, grondgebonden woningen. Zolang de gemeente maar start met het gemeentelijk ecologisch onderzoek. Zij kunnen dan een twee jaar durende gebiedsgerichte ontheffing aanvragen, vooruitlopend op de tien jaar durende gebiedsgerichte ontheffing die hoort bij een SMP.

De pre-SMP-methodiek zorgt dat er tijdens isolatiewerkzaamheden bij particulieren geen dieren gedood worden en er ook na isolatie voldoende verblijfplaatsen beschikbaar blijven. Zo kan de verduurzaming van woningen doorgaan, maar worden de kwetsbare diersoorten duurzaam beschermd.

Hiervoor is wel de inzet van gemeenten, inwoners en isolatiebedrijven nodig. Gemeenten nemen de verantwoordelijkheid voor de grotere verblijfplaatsen, particulieren behouden kleinere verblijfplaatsen in hun spouw en isolatiebedrijven werken volgens de werkwijze van het "Natuurvriendelijk isoleren".